

Institut pro kriminologii
a sociální prevenci

Obsah stanovisek PMS pohledem praxe

Mgr. Michal Špejra, LL.M.

8. 10. 2025, Praha, workshop IKSP, Květnice

Úvod- východiska

- Vybrané poznatky z analýzy stanovisek PMS k PP
- Výzkumný soubor:
137 stanovisek PMS k žádosti o podmíněné propuštění z VTOS zpracované v období od 1. 4. 2019 do 30. 6. 2019.
- Cíl:
získat poznatky o obsahu stanovisek v aplikační praxi PMS a analyzovat klíčové oblasti jejich zpracování
- Východisko - Metodický standard PAROLE, Probační a mediační služba, Praha, 2016

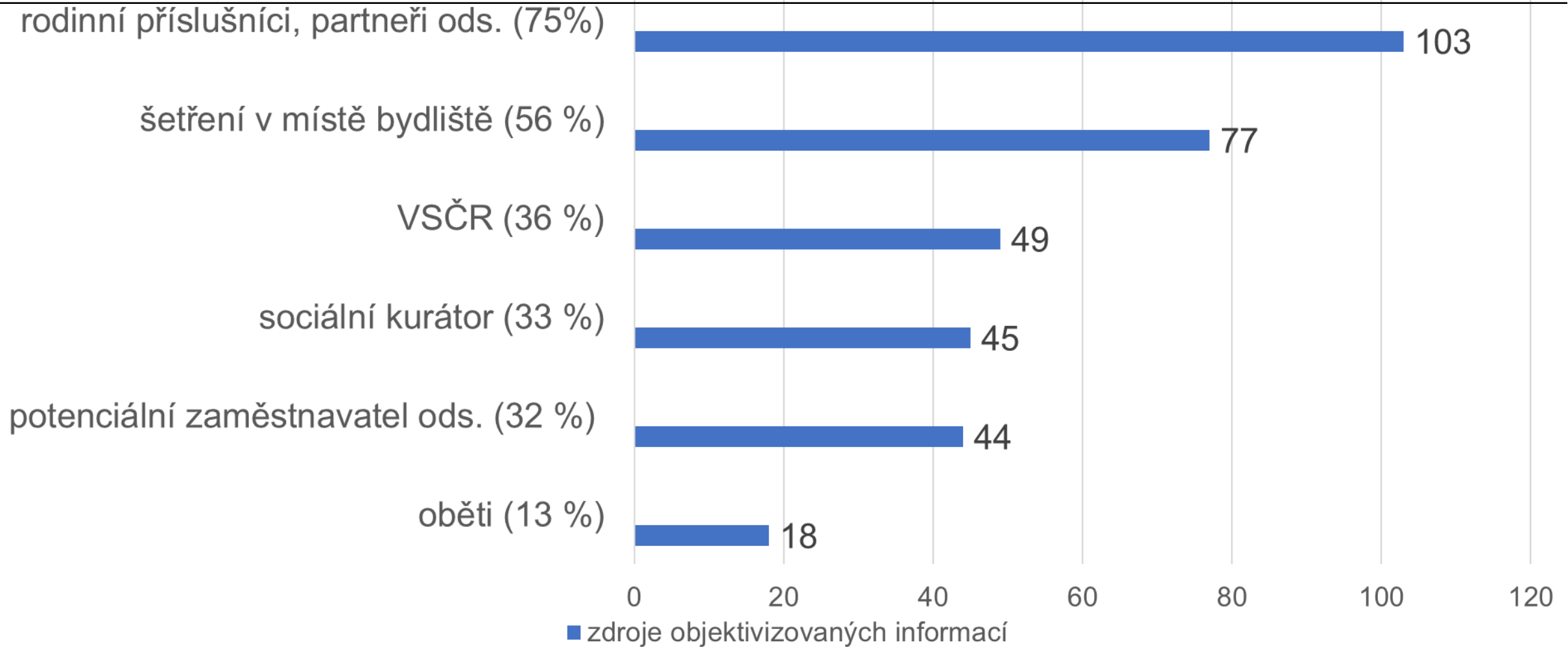
Struktura příspěvku

- PODNĚTY k zahájení spolupráce PMS s odsouzeným
- ZDROJE INFORMACÍ uvedených ve stanoviskách PMS (objektivizace)
- OBSAHOVÁ STRUKTURA témat obsažených ve stanoviskách PMS
- SPOLUPRÁCE PMS S OBĚTMI v rámci přípravy stanovisek k PP
- ANALÝZA RIZIK A POTŘEB
- OPATŘENÍ navrhovaná PMS v souvislosti s PP
- FORMULACE ZÁVĚRŮ STANOVISEK PMS k PP

Podnět k zahájení spolupráce PMS s odsouzeným

- nejčastěji zahájena z podnětu pachatele (83 případů ze 137, tj. 61 %)
- ve 42 případech (31 %) byl kontakt PMS s ods. navázán v souvislosti s jeho zapojením do projektu Křehká šance
- v 7 případech (tj. 5 %) spolupráci PMS s ods. inicioval přímo soud
- v 5 případech nebylo možné informaci o podnětu spolupráce s PMS ze stanovisek zjistit

ZDROJE OBJEKTIVIZOVANÝCH INFORMACÍ uvedených ve stanoviskách PMS

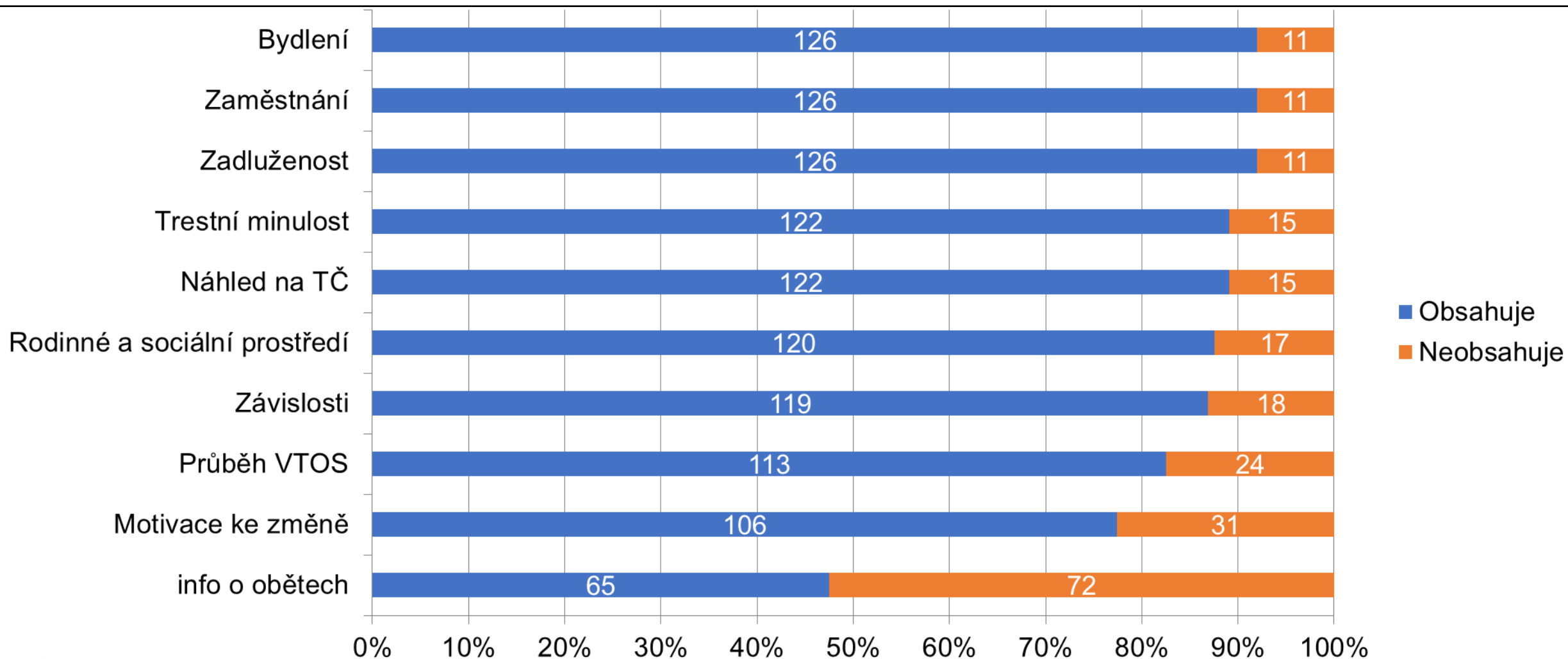

PŘÍKLADY NEOBJEKTIVIZOVANÝCH INFORMACÍ obsažených ve stanoviskách PMS

„K řešení následků trestné činnosti klient uvedl, že se téměř vždy snažil způsobenou škodu s pomocí rodičů nahradit. Poškozeným, kteří jej neodmítli, se omluvil. Toto z časových důvodů neověřováno“.

„Po případném propuštění z VTOS má údajně zajištěnou práci jako montážní dělník (doklad měl doložit soudu u předchozího veřejného zasedání“.).

Obsahová struktura témat obsažených ve stanoviskách PMS

Spolupráce s oběťmi v rámci přípravy stanoviska k PP

„Navázání spolupráce pracovníka s obětí je nedílnou součástí jeho práce v průběhu zjišťování podkladů pro možnost podmíněného propuštění.“ (Metodický standard PAROLE, Probační a mediační služba, Praha, 2016, s. 9.)

Zjištění:

- informace o tom, zda, popř. s jakým výsledkem byla ze strany PMS **kontaktována oběť** nebo „*poškozená organizace*“ byla přítomna u **65 stanovisek** ze 137 (47 %)
- informace o **stanovisku oběti** nebo „*poškozené organizace*“ k náhradě vzniklé **škody** byla součástí **30 stanovisek** ze 137 (22 %)
- **prohlášení**, vyjádření, případně jiná sdělení **obětí**, resp. pozůstalých byla přiložena ke stanovisku ve **4 případech**
- v **5 případech** byly ke stanovisku PMS připojeny též **omluvné dopisy**, které odsouzený adresoval obětem, resp. poškozeným

Komentáře probačních úředníků odůvodňující menší míru spolupráce s oběťmi v rámci přípravy stanoviska k PP

Tři důvody ze stanovisek PMS:

1. oběti neměly o spolupráci s PMS zájem, nabídku spolupráce z různých důvodů nevyužily.

„PMS kontaktovala písemně poškozeného. Poškozený na nabídku spolupráce reagoval, konzultace proběhla pouze telefonicky, když poškozený je z místa XY. Poškozený potvrdil omluvu odsouzeného a potvrdil také přijetí finanční částky ve výši XY. Současně uvedl, že trestný čin měl vliv na jeho psychiku, dlouho se vyrovnával s tím, co se mu stalo. Ocenil by nabídku pomoci bezprostředně po útoku. Byly mu předány kontakty na PMS ve středisku XY. Poškozený uvedl, že tuto nabídku pravděpodobně nevyužije.“

Komentáře probačních úředníků odůvodňující menší míru spolupráce s oběťmi v rámci přípravy stanoviska k PP

2. probační úředník vyhodnotil oslovení oběti jako nevhodné, neúčelné nebo dokonce zraňující

„...odsouzený při komunikaci s PMS vůbec nezmínil poškozené a řešení náhrady škody. Protože evidentně nemá prostředky k řešení náhrady škody poškozeným a protože s odstupem času (5 let) by bylo kontaktování poškozených ze strany PMS jen jitřením ran a vzbuzováním falešné naděje na odškodnění, nebyli poškození ze strany PMS kontaktováni“

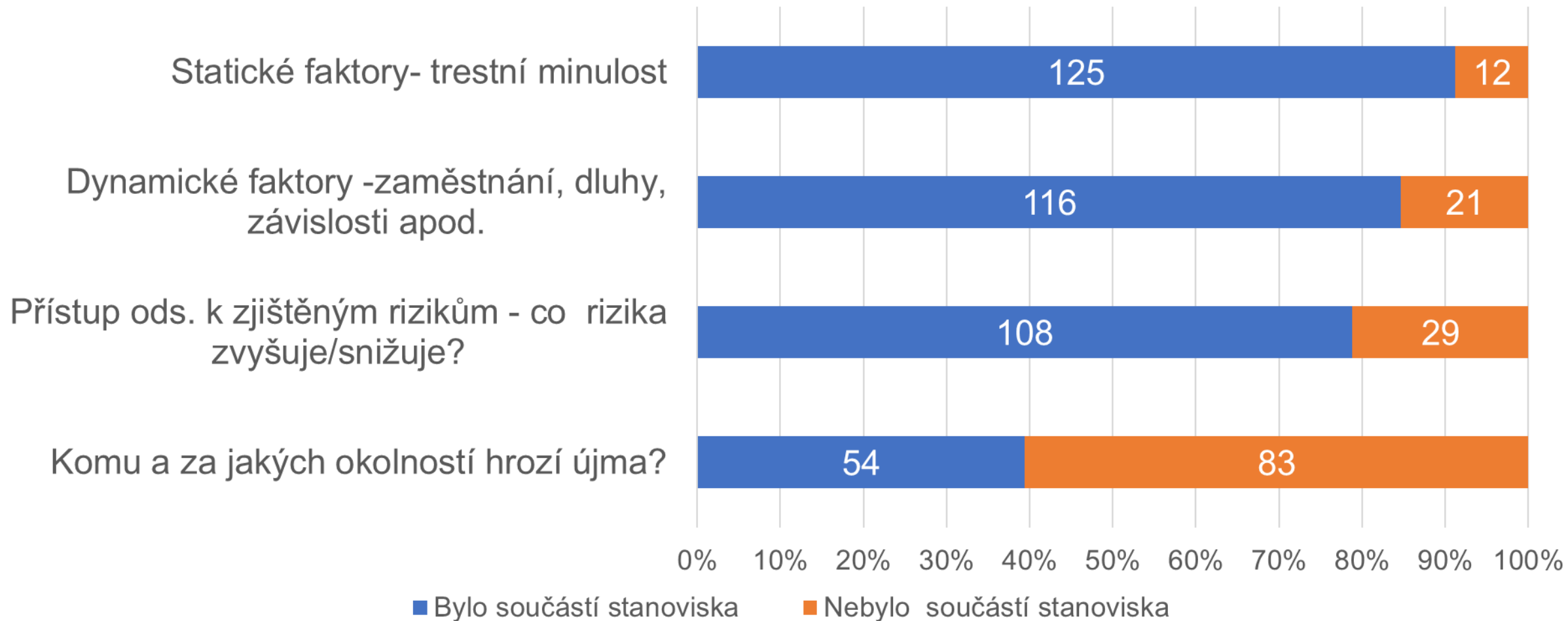
Komentáře probačních úředníků odůvodňující menší míru spolupráce s oběťmi v rámci přípravy stanoviska k PP

3. absence kontaktu poškozených s PMS vysvětlena **„kapacitními důvody“**.

„Poškození nebyli ze strany PMS osloveni nabídkou ke spolupráci a to z kapacitních důvodů. Nabídka ke spolupráci může být poškozeným zaslána, pakliže odsouzený bude předčasně propuštěn za současného uložení dohledu PMS“

Analýza rizik a potřeb

Zhodnocení míry rizika recidivy, selhání a újmy

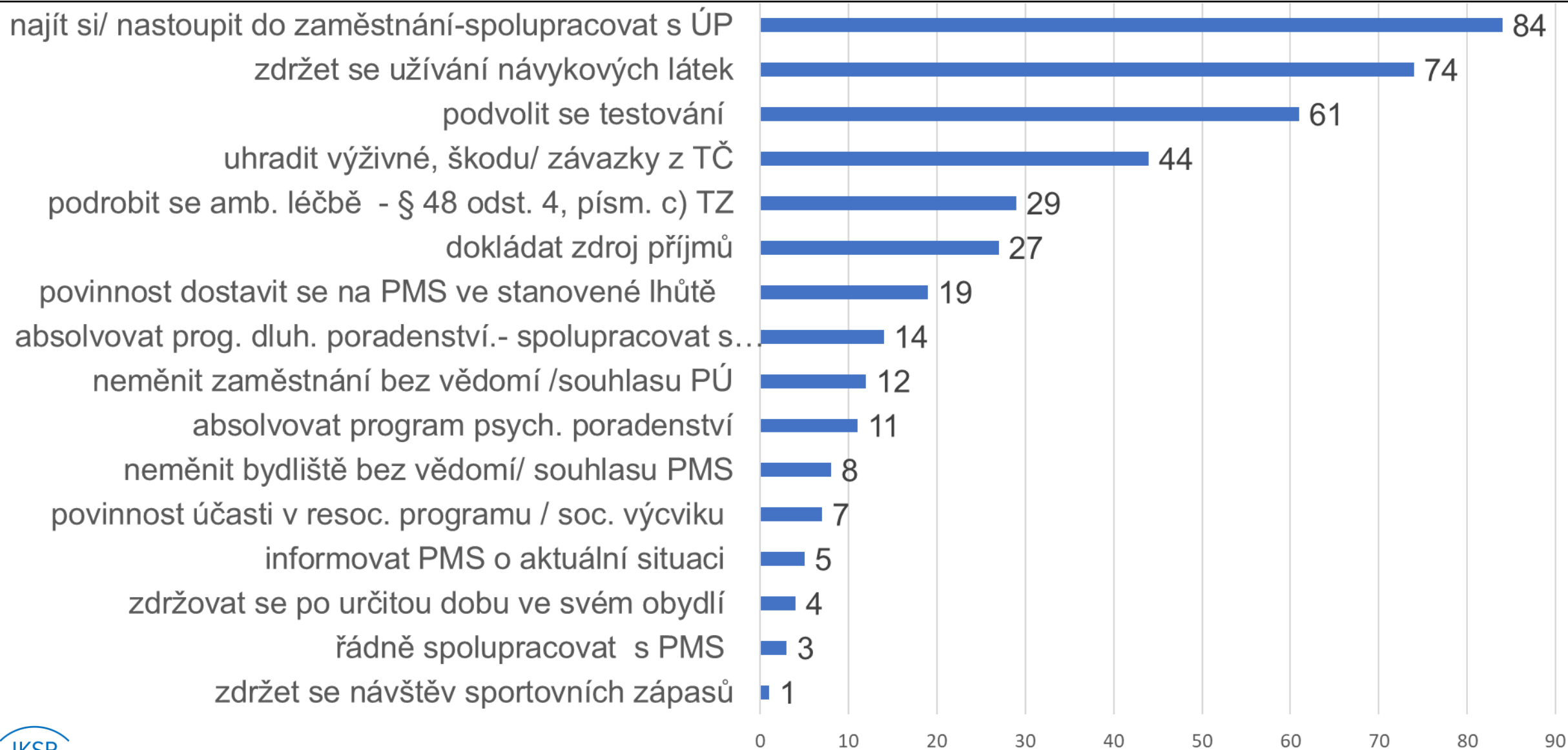
Opatření navrhovaná PMS v souvislosti s PP

- Nejčastěji návrhy na **uložení dohledu PÚ**
 - v **91%** všech **doporučujících** stanovisek
 - ve **více než třetině** všech **nedoporučujících** stanovisek

„V případě, že komise dospěje k jinému závěru a PP doporučí, nebo soud rozhodne o PP, PMS vzhledem k osobě klienta a rizikovým faktorům pak považuje za nezbytné uložení probačního dohledu, v rámci kterého lze zajistit další jeho vedení a kontrolu, další přiměřené povinnosti a omezení:...”

- Doporučení PMS, aby soud uložil **konkrétní přiměřené omezení nebo přiměřenou povinnost** bylo součástí cca $\frac{3}{4}$ stanovisek.

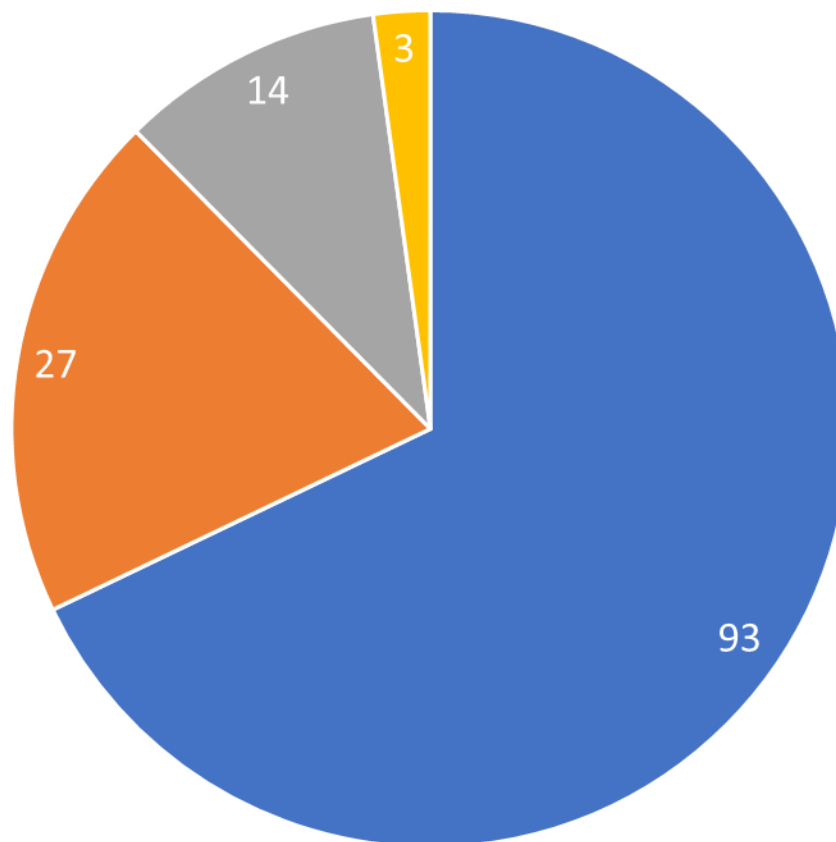
Opatření navrhovaná PMS v souvislosti s PP (N=137)

Návrhy délky zkušební doby ve stanoviskách PMS

- 20 % stanovisek (28) obsahovalo návrhy délky zkušební doby v případě PP s dohledem
- Probační úředníci se ve svých návrzích častěji přikláněli k horní polovině výměry délky zkušební doby u zločinů
- Z toho v polovině (14 stanovisek) byly formulovány konkrétní návrhy – (**7 let** ve 4 případech, **5 let** ve 3 případech, **4 roky** ve 4 případech, **3 roky** ve 2 případech, **2 roky** v jednom případě)
- U dalších 14 stanovisek obecnější formulace - např.: „navrhuji dohled ve střední výměře“, „navrhuji dohled s delší zkušební dobou“, „se zkušební dobou v horní polovině výměry“, „nejméně 5 let“.

FORMULACE ZÁVĚRŮ stanovisek PMS k PP (N=137)

■ Jednoznačně DOPORUČUJÍCÍ 68%

■ Jednoznačně NEDOPORUČUJÍCÍ 20 %

■ NEJEDNOZNAČNÉ 10 %

■ BEZ STANOVISKA 2 %

Příklady nejednoznačných formulací stanovisek

„Po zhodnocení všech výše uvedených skutečností ponechává probační úředník na zvážení soudu, zda v tomto případě z více než 2/3 vykonaný trest odnětí svobody splnil svůj účel a zda by případné podmíněné propuštění z VTOS bylo vhodnější variantou splnění výchovného účelu trestu...”

Příklady nejednoznačných formulací stanovisek

Dilemata, úvahy

„V případě, že by Okresní soud uvažoval o podmíněném propuštění, nabízí se zde uložení dohledu probačního úředníka. Nelze však zastírat i skutečnost, že klient již dohled probačního úředníka měl a přesto byl odsouzen za další trestnou činnost. Zde se nabízí úvaha, jestli dohled probačního úředníka je účinnou variantou při podmíněném propuštění. Na druhou stranu je klient motivován, neboť i jeho trestní minulost napovídá, že už si odpykal dost, a nyní chce již vést řádný život. V případě, že soud bude uvažovat o uložení dohledu, dávám Okresnímu soudu k uvážení, aby také uložil přiměřené povinnosti a omezení:...”

„Z pohledu rizik je klient velmi rizikový v rámci jeho trestní minulosti, a také v rámci toho, jak spolupracoval s PMS. Jako hlavní riziko je styl života a užívání omamných a psychotropních látek. Na druhou stranu klient je již otcem a má o syna zájem, dokázal si zařídit bydlení i příslib zaměstnání. Lze tedy uvažovat o podmíněném propuštění. V případě, že by byl klient propuštěn, navrhuji, aby mu Okresní soud uložil tyto přiměřené povinnosti a omezení:...”

Příklady nejednoznačných formulací stanovisek

Rozpory- nedostatečné odůvodnění stanoviska

„Stanovisko probačního úředníka je ještě doporučující i přes rizika, která se zde objevují.“

Podmíněná stanoviska

„PMS se staví kladně k možnosti podmíněného propuštění ods. XY, pokud budou zjištěná rizika ošetřena navrhovanými opatřeními, viz výše.“

Posuzování stanovisek v závislosti na faktorech desistence a recidivy

Nejčastější faktory související s desistencí a recidivou:

- BYDLENÍ
- ZAMĚSTNÁNÍ
- DLUHOVÁ ZÁTĚŽ
- ZÁVISLOSTNÍ CHOVÁNÍ.

(Rozum, a další, 2016), (Tomášek, a další, 2017)

- Pro vyslovení doporučujícího stanoviska se ukazuje jako **zásadní faktor bydlení**.
- **Zaměstnání**, resp. zdroj legálního příjmu ve srovnání s bydlením **méně důležitý**.
- Oblast **závislostí a dluhového zatížení** se ukazuje jako **nevýznamná**.

Posuzování stanovisek v závislosti na faktorech desistence a recidivy

Stanovisko podle stavu jednotlivých charakteristik (v %)

		Doporučující stanovisko	Nedoporučující stanovisko	Vyjádření chybí	Nejednoznačné	N
bydlení	má zajištěno	76,0	9,9	2,5	11,6	121
	nemá zajištěno	20,0	80,0	0	0	5
zaměstnání	má zajištěno	76,7	9,3	1,9	12,1	107
	nemá zajištěno	57,9	31,5	5,3	5,3	19
dluhy	ANO	70,4	14,8	2,8	12,0	108
	NE	94,4	5,6	0	0	18
závislosti	ANO	71,8	18,3	0	9,9	71
	NE	77,1	10,4	0	12,5	48

Posuzování stanovisek v závislosti na faktorech desistence a recidivy

- Potvrzen vztah mezi počtem příznivých faktorů (zajištěné bydlení, legální zdroj příjmu, nezatíženost dluhy, bez rizikového závislostního chování) a pravděpodobností, zda stanovisko bude doporučující nebo nedoporučující

Stanovisko podle stavu jednotlivých charakteristik v součtu (v %)

Počet příznivých faktorů	Doporučující stanovisko	Nedoporučující stanovisko	N
0	0	100	9
1	50,0	50,0	2
2	73,7	26,3	19
3	83,3	16,7	48
4	90,5	9,5	42

Shrnutí

- Ve většině případů stanoviska PMS reflektovala metodická doporučení PMS k jejich zpracování, v praxi se ale kvalita zpracování těchto odborných výstupů liší.
- Potvrzen vliv faktorů Bydlení a Zaměstnání na závěry stanoviska PMS (doporučující- nedoporučující)

Zjištěné limity -doporučení:

- eliminovat nejednoznačnost závěrů stanovisek
- klást důraz na odůvodnění závěrů odborného stanoviska
- dbát na podrobnější zpracování doporučených tematických oblastí
- důsledně objektivizovat informace obsažené ve stanovisku
- důraz na podrobnější zpracování analýzy rizik a potřeb, zejména pak při zhodnocení komu a za jakých okolností hrozí újma, motivace a sebereflexe odsouzeného
- věnovat více pozornosti obětem při zpracování stanoviska k PP (informace o kontaktování obětí, resp. poškozených a o postoji pachatele k oběti a způsobeným následkům obsahovala polovina stanovisek)

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Náměstí 14. října 801/12, Praha 5

iksp@iksp.gov.cz

iksp.gov.cz
